

Kilka uwag o żywieniu loch

Artur Turek
doradca żywieniowy
Blattin Polska Sp. z o.o

Żywnienie loch luźnych, prośnych i karmiących jest bardzo ważnym elementem produkcji, a skutki zaniedbań mogą przysporzyć wiele kłopotów i, co gorsza, mieć konsekwencje wykraczające daleko poza sektor rozrodu.

Spójrzmy na kilka faktów potwierdzających tę tezę. Podstawowa idea żywienia loch niskoprośnych to utrzymanie zwierząt w odpowiedniej kondycji, z założeniem powolnej odbudowy utraconej w czasie laktacji masy ciała oraz zapewnienie odpowiednich warunków fizjologicznych do utrzymania ciąży i prawidłowego rozwoju płodów. Należy unikać zbyt obfitego żywienia loch w tym czasie, by nie doprowadzić do ich zatuczenia, którego następstwem

mogą być kłopoty z akcją porodową oraz utrata apetytu po porodzie. Obniżona żerność tłustych loch w laktacji bezpośrednio przekłada się na zmniejszoną produkcję mleka, a tym samym powoduje gorszy start prosiąt. Na tym jednak nie koniec problemów. Niedobory pokarmowe spowodowane zbyt niskim pobraniem paszy przez maciory karmiące przyczyniają się do nadmiernej utraty masy ciała w czasie laktacji. Wycieńczona

locha słabo manifestuje lub nawet wcale nie wchodzi w ruję po odsadzeniu, zaś jej kolejne mioty mogą być mniej liczne, a ich odchowanie trudniejsze. Najgorsze jednak jest to, że organizm wyczerpany laktacją będzie próbował odbudować rezerwy w okresie odpoczynku i kolejnej ciąży, prowadząc do ponownego zatuczenia. Konsekwencją raz popełnionego błędu żywieniowego będą duże wahania masy ciała loch pomiędzy ciążą a laktacją, zwane

tab. 1. przykładowa mieszanka dla lochy karmiącej

surowiec	cena za 100kg (zł)	% udział	cena (zł)
śruta sojowa	140	17	23,8
kukurydza	53	15	8,1
pszenica	40	34	13,6
jęczmień	40	26	10,4
drożdże	280	2,5	7
premiksy	360	3,5	13,3
olej/ tłuszcz	300	1	3
zakwaszacz	650	0,2	1,3
włókno syntetyczne	300	0,8	2,4
		100	82,25

popularnie efektem jojo, być może nawet do końca jej życia. Zatem taki stan rzeczy może odbić się nie tylko na wynikach produkcyjnych w następnym cyklu reprodukcyjnym, ale na całej „karierze” rozrodczej zwierzęcia i nie ma co ukrywać, także na dochodach właściciela.

■ Bardzo często hodowcy unikają dodawania kukurydzy do pasz dla loch karmiących. Biorąc pod uwagę, że zboże to wnosi do dawki istotną ilość energii, a także wspomniane wcześniej beta karoteny i witaminy A i E, wydaje się to błędem. Może nawet podwójnym błędem jeśli dodać, że ziarno kukurydzy ma właściwości mlekopędne.

Każdemu hodowcy i producentowi zależy, żeby prosięta rodziły się silne i zdrowe, a ich przeżywalność była jak najwyższa. Biorąc pod uwagę, że jedynym pokarmem w pierwszych dniach, a nierzadko w pierwszych 2 tygodniach, życia jest mleko matki, konieczne jest zadbanie o to aby było, go jak najwięcej. Ważny jest tu zarówno, opisany powyżej, okres przygotowania loch do laktacji, a jeszcze ważniejsze odpowiednie żywienie w okresie okołoporodowym i przez cały okres odchowu prosiąt.

Pasze dla loch wysokoprosnych i karmiących powinny cechować się wysoką koncentracją składników pokarmowych tj. energii, białka i aminokwasów oraz mikro- i makroelementów. Wiąże się to z trudnymi do zaspokojenia potrzebami pokarmowymi zwierząt w obydwu wspomnianych okresach. Od 90 dnia ciąży następuje olbrzymi przyrost masy płodów, które rosnąc wypełniają jamę brzuszną, zmniejszając jednocześnie pojemność przewodu pokarmowego.

Zatem już w tym czasie należy podawać maciorom pasze o wyższych wartościach pokarmowych. Wciąż jednak należy paszę tę normować tak, aby zapewnić odpowiedni wzrost i rozwój płodów, ale nie spowodować nadmiernego odtuszczenia lochy. Optymalne żywienie zapewni stopniowy wzrost apetytu w ciągu kilku dni po porodzie i utrzymanie go na wysokim poziomie aż do odsadzenia prosiąt. Trywialnie zabrzmiałoby stwierdzenie, że im większe jest pobranie paszy w laktacji, tym wyższa jest produkcja mleka, ale jednym z poważniejszych problemów wielu ferm jest właśnie utrzymanie wystarczającego apetytu loch karmiących.

Pasza dla loch karmiących powinna zawierać min. 16,5% B.O. i 13 MJ EM. By osiągnąć takie parametry w recepturach, standardowo stosowane są śruta sojowa, zboża (głównie jęczmień i pszenica), oleje oraz premiksy mineralno-witaminowe. Tak skomponowana mieszanka będzie poprawna ale, biorąc pod uwagę rosnące wymagania coraz

doskonalszych genetycznie zwierząt, warto ją troszkę „podrasować” dodając kilka składników, które poprawią jej wartość odżywczą i smakowitość, co w efekcie przełoży się na utrzymanie kondycji lochy, poprawę jakości ilości mleka, a w konsekwencji i przyrosty prosiąt.

Jakie dodatkowe składniki mogą poprawić jakość mieszanki dla loch karmiących?

Premiks z zawartością probiotyków, które regulują skład mikroflory przewodu pokarmowego i poprawiają odporność. Drożdże dostarczające łatwo strawnego białka oraz jakże ważnych witamin z grupy B. Działanie betainy jest tak rozległe, że nie sposób wymienić wszystkiego w jednym zdaniu, ale jednym z ciekawszych i ważniejszych elementów jest działanie redukujące skutki stresu cieplnego, tak powszechnego latem w poro-

dówkach, czy też działanie osłonowe na pracę wątroby szczególnie istotne w okresie zwiększonego pobrania paszy. L-karnityna wspomagająca metabolizm i wykorzystanie zarówno tłuszczów, jak i białka. Beta karoten podnoszący jakość siary, a stosowany przez dłuższy okres pozytywnie wpływający na funkcję jajników, tak istotną w okresie poodsadzeniowym. Wreszcie Sangrovit mocno poprawiający wykorzystanie aminokwasów egzogennych i przyczyniający się dzięki temu do poprawy mleczności. Niewielki udział zakwaszacza w paszy dla loch ogranicza rozwój *E. coli* obniżając zawartość tej groźnej bakterii w kale, z którym w sposób nieunikniony bezpośrednio stykają się prosięta.

Niedoceniana kukurydza

Bardzo często hodowcy unikają dodawania kukurydzy do pasz dla loch karmiących. Biorąc pod uwa-

■ Od 90 dnia ciąży następuje olbrzymi przyrost masy płodów, które rosnąc wypełniają jamę brzuszną, zmniejszając jednocześnie pojemność przewodu pokarmowego. Zatem już w tym czasie należy podawać maciorom pasze o wyższych wartościach pokarmowych.

r e k l a m a

REKLAMA

gę, że zboże to wnosi do dawki istotną ilość energii, a także wspomniane wcześniej beta karoteny i witaminy A i E, wydaje się to błędem. Może nawet podwójnym błędem jeśli dodać, że ziarno kukurydzy ma właściwości mlekopędne. A jeśli wziąć pod uwagę dużą smakowitość mieszanki z dodatkiem kukurydzy, co może poprawić pobranie paszy przez lochy karmiące, ziarno to wydaje się jak najbardziej godne polecenia. Jakikolwiek zboże będzie głównym składnikiem mieszanki, nie uda się z jego pomocą zbilansować energii bez zastosowania wysokoenergetycznych dodatków. Można w tym celu użyć jednego z całej gamy dostępnych na rynku olejów, specjalnie spreparowanego sypkiego tłuszczu lub łatwo strawnych węglowodanów, przede wszystkim glukozy.

Włókno też ważne

Nie należy zapominać o odpowiednim poziomie włókna w paszy, by zapewnić optymalizację motoryki jelit i wystarczający przy poważnie ograniczonej ruchliwości macior pasaż jelitowy. Można to osiągnąć poprzez niewielki udział otrębów, pamiętać należy jednak, że surowiec ten zawiera wiele zanieczyszczeń, zwłaszcza szczególnie szkodliwych mykotoksyn. Lepszym rozwiązaniem wydaje się więc dodatek włókna syntetycznego, wolnego od toksyn i pozwalającego na znacznie dokładniejsze od surowców naturalnych bilansowanie.

Nie tylko cena

Wybierając dodatki paszowe dla loch karmiących należy szukać optymalnych rozwiązań fizjologicz-

no-żywnieniowych dających wymierny efekt produkcyjny. Dopiero w drugiej kolejności należy zastanawiać się nad ceną, ale pamiętając o żelaznej zasadzie produkcji zwierzęcej: „tanie nie zawsze znaczy opłacalne”. Wszystkie wspomniane powyżej dodatki pozwalają skomponować dawki odpowiednio dla indywidualnych potrzeb różnych gospodarstw. Każdy z nich ma istotne zalety, ale nie każdy musi być zawsze zastosowany. Ważne aby mieszanka spełniła swoje zadanie, czyli pozwoliła losze na maksymalizację wydajności, przy zachowaniu dobrego zdrowia. Wówczas, nawet przy wyższej cenie jednostkowej paszy, możliwe będzie wygenerowanie większego czystego zysku z produkcji, czego wszystkim hodowcom życzyć. ■

tab. 2. wartość pokarmowa mieszanki

składnik	min	zawartość	max
B.O.(%)	16.5	17.24	
EM (MJ)	13.0	13.15	
włókno (%)		3.91	7
tłuszcz (%)		3.1	9
skrobia (%)		42.31	
cukier (%)		3.47	
Ca (g)	8.00	8.51	
P (g)	6.00	5.7	
P przyswajalny (g)		3.0	
Na (g)	2.00	2.46	
Mg (g)		1.99	
lizyna/liz przysw.	0.82/0.69	1.00/0.84	
met+cys/met+cys przyswajalna	0.50/0.44	0.63/0.51	
metionina/metioninaprzyswajalna	1	0.32/0.27	
treonina/treonina przyswajalna	0.50/0.44	0.68/0.51	
Tryptofan/trypt. przyswajalna	0.16/0.14	0.21/0.16	
liz : met+cys		1 : 0.63	
liz : treonina		1 : 0.68	
liz : tryptofan		1 : .21	
wit A	5000	19250	20000
wit D	500	1750	2000
wit E	50	149	
fitaza		787.5	
betaina		+	
probiotyk		+	
L-karnityna		+	